

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบ่อดิน โดยใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนเรียนร่วม ชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนเรียนร่วมชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนเรียนร่วมชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ก่อนและหลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือครูผู้สอนและนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน ผู้ปกครอง นักเรียนจำนวน 50 คน และนักเรียนเรียนร่วมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านบ่อดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นเด็กปกติ จำนวน 38 คน และเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired-Sample t Test และ The One-Sample t Test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36, S = 0.53$)

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23, S = 0.44$)

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะสูงขึ้น ($t = 5.83, df = 37, p\text{-value} = 0.000$)

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะสูงขึ้น ($t = 6.53, df = 11, p\text{-value} = 0.000$)

5. ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ครูผู้สอนและนักเรียน เห็นความสำคัญของการวิจัยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.77, S = 0.39$ และ $\bar{X} = 4.60, S = 0.51$)

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน โดยใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนเรียนร่วมชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติที่เกิดขึ้นได้นั้น แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะทั้ง 10 กิจกรรม ช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ในทุก ๆ ด้านมากขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะนั้น มีการบูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมเป็น 5 ขั้นตอนได้อย่างเหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี คือมีลำดับขั้นตอนการละลายพฤติกรรม เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกันของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมเกมที่หลากหลาย มีขั้นตอนการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสาระสำคัญของคุณลักษณะในแต่ละกิจกรรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนมีพื้นฐานที่ดีในการที่จะเรียนรู้การปฏิบัติตนตามแนวทางในขั้นตอนการวางแผนงาน และการดำเนินงานตามแผนงานด้วยกิจกรรมกระบวนการกลุ่มได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ โดยการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีความตระหนักหรือจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับข้อปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงกัน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบด้านเนื้อหาในการฝึกปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมซึ่งมีความหลากหลาย น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียนอีกด้วย ส่งผลให้หลังปฏิบัติกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากขึ้นในทุก ๆ ด้านทุกคน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้น

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดินของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 12 คนที่เกิดขึ้นได้นั้น แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะทั้ง 10 กิจกรรมสามารถช่วยให้นักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุก ๆ ด้านมากขึ้นได้เช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่มที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการดำเนินการทดลอง ซึ่งเป็นการแบ่งกลุ่มแบบคละชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยในแต่ละกลุ่มนั้นให้มีทั้งนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษรวมอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้นลดความยุ่งยากในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

ได้เป็นอย่างมาก รวมทั้งในการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมนั้น มีลำดับขั้นตอน ทั้ง 5 ขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องเหมาะสม ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความเข้าใจ และมีความตระหนักเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 12 คน มีความมั่นใจสูงขึ้น กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งสังเกตพบว่านักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษทุกคน มีความกระตือรือร้น มีความเต็มใจและมีความพยายามในการร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมไปงานร่วมกันในกลุ่มได้อย่างราบรื่นและด้วยความรับผิดชอบ ทำให้สามารถพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์มากขึ้นในทุก ๆ ด้านทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านมีวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน และด้านมีจิตสาธารณะ

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติชั้นประถมศึกษาโรงเรียน บ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัด กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะสูงขึ้น

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติที่เกิดขึ้นได้นั้น อาจเนื่องมาจากกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ ได้ใช้วิธีการปฏิบัติกิจกรรม แบบกระบวนการกลุ่มและปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ได้ฝึกการทำงาน ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 7-8 ; สุขพัชรา ชิมเจริญ. 2545 : 23) ทำให้นักเรียนทุกคน ได้มีโอกาสร่วมมือช่วยเหลือพึ่งพากันในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความสำเร็จของงาน ร่วมกัน ทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาตน ยอมรับซึ่งกันและกันและเรียนรู้ร่วมกัน อย่างมีความสุข ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นสอดคล้องกับสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้าง คุณลักษณะสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 4 ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 2 หลังจากการจัดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะสูงขึ้น

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เกิดขึ้น
ได้นั้น อาจเนื่องมาจากได้ใช้วิธีการปฏิบัติกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ
แบบกระบวนการกลุ่ม รวมทั้งการใช้หลักจิตวิทยากระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียนที่มี
ความต้องการพิเศษ (สิริอร วิชชาวุธ. 2554 : 30-44 ; มาลินี จุโฑปะมา. 2554 : 75-80)
ให้กล้าแสดงออกทั้งในด้านความคิด การฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วม
ตามความสามารถและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ส่งผลให้นักเรียนมีมีคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์สูงขึ้นสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5. ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้อง คือ ครูผู้สอนและนักเรียน เห็นความสำคัญของการวิจัยอยู่ในระดับเหมาะสม
มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 5 ว่า ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรม
บูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ครูผู้สอนและนักเรียน
เห็นความสำคัญของการวิจัยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

การที่ครูผู้สอนและนักเรียนเห็นความสำคัญต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้าง
คุณลักษณะอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้าง
คุณลักษณะที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน และแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 7, 70) ที่เน้นให้มีการจัดกิจกรรม
ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้พัฒนาตน
อย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพอย่างครอบคลุมและเหมาะสม เพื่อให้เกิดสมรรถนะและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างชุดกิจกรรม
บูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะให้มีประสิทธิภาพดังกล่าวมาแล้วนี้ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์
และเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้หลายประการ ซึ่งนอกจาก
จะทำให้ให้นักเรียนสนใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นแล้ว การมีส่วนร่วม
ในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่มช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือพึ่งพา
อาศัยกันและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขและเต็มตามศักยภาพ สามารถนำความรู้และ
ประสบการณ์ไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็น
ข้อบกพร่องของตนเองให้ดีขึ้นและสูงขึ้นได้ ส่วนด้านครูผู้สอนก็สามารถนำไปใช้ในการจัด
กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพดี แม้ว่าจะมี
ภาระการสอนมากก็ตาม เพราะรูปแบบของกิจกรรมเป็นการบูรณาการจึงเป็นการสะดวกและ
ประหยัดเวลาอย่างยิ่งในการนำไปใช้ ด้วยคุณค่าของกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ

ดังกล่าว ส่งผลให้ครูผู้สอนและนักเรียนเห็นความสำคัญต่อการใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะการใช้ผลการวิจัย

ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อดิน โดยใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะ พบว่า นักเรียนเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นทุกคน และเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนด้วยความรักและสามัคคีกันอย่างมีความสุข จึงควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้พัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนดังนี้

1.1 นำกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ ไปใช้พัฒนานักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนร่วมในระดับประถมศึกษา มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข และเป็นเยาวชนที่ดีมีคุณภาพของชาติในวงกว้างยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 เผยแพร่กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ ให้กับครูผู้สอนในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จัดทำโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้กิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเรียนร่วมให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรียนร่วม ว่ามีผลเป็นอย่างไรบ้าง

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกิจกรรมบูรณาการเสริมสร้างคุณลักษณะกับกิจกรรมแบบอื่น ๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเรียนร่วม ว่ามีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่